

Sygn. akt V KK 242/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **D. M.**, **A. T.** i **S. P.** uniewinnionych od zarzutu popełnienia czynu z art.
220 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 24 maja 2022 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 5 czerwca 2020 r., sygn. akt IV Ka [...],
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.
z dnia 9 września 2019 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do D. M., A.T. i S. P., a
na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. - także wobec
P. P. R., i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w G. do
ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 9 września 2019 r., sygn. akt II K [...], D. M. został uznany za winnego czynu z art. 220 § 1 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zb. z art. 157 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono na okres 2 lat próby (pkt I i II) i karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 zł (pkt IV). Ponadto orzeczono wobec D. M. zakaz pełnienia funkcji kierowniczych i nadzorczych w budownictwie na okres roku (pkt III) oraz nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego w kwocie 3000 zł (pkt V). Tym samym wyrokiem A. T. uznano za winnego czynu z art. 220 § 1 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zb. z art. 157 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono na okres 2 lat próby (pkt VI i VII) oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 zł (pkt IX). Ponadto orzeczono wobec A. T. zakaz pełnienia funkcji kierowniczych i nadzorczych w budownictwie na okres roku (pkt VIII) oraz nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego w kwocie 3000 zł (pkt X). N. S. P. Sąd Rejonowy uznał za winnego czynu z art. 220 § 1 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zb. z art. 157 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono na okres 2 lat próby (pkt XI i XII) i karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 zł (pkt XIV). Ponadto orzeczono wobec S. P. zakaz pełnienia funkcji kierowniczych i nadzorczych w budownictwie na okres roku (pkt XIII) oraz nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego w kwocie 3000 zł (pkt XV). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w odniesieniu do oskarżonego P. R., którego skazano za czyn z art. 220 § 1 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zb. z art. 157 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., wymierzając mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono na okres dwóch lat próby (pkt XVI-XX).

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy w G., wyrokiem z dnia 5 czerwca 2020 r., sygn. akt IV Ka [...], zmienił wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że D. M., A. T. i S. P. uniewinnił od zarzucanych im czynów (pkt I), a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (pkt II). Wyrok

Sądu odwoławczego zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu (pkt III i IV).

Kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył on wyrok Sądu Okręgowego w G. w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach I i II na niekorzyść D. M., A. T. i S. P.. Prokurator Generalny zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. polegające na tym, iż Sąd Okręgowy w G. orzekając reformatoryjnie w wyniku wadliwie przeprowadzonej kontroli odwoławczej orzeczenia Sądu I instancji, zainicjowanej apelacjami obrońców oskarżonych, zaniechał dokonania wnikliwej i kompletnej oceny ujawnionego w toku rozprawy materiału dowodowego i wynikających z niego wszystkich okoliczności, istotnych dla odpowiedzialności karnej oskarżonych D. M., A.T. i S. P. za zarzucane im czyny z art. 220 § 1 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zw. z art. 157 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., oceniając je w sposób jedynie pobieżny i niepełny, co skutkowało błędnym przyjęciem, iż zachowanie oskarżonych nie wyczerpało znamion wskazanych przestępstw, albowiem nie tylko nie spowodowało bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub uszczerbku na zdrowiu, ale i brak jest związku przyczynowego pomiędzy ich działaniem, a zaistniałym skutkiem w postaci śmierci pokrzywdzonego K. F. i spowodowaniem naruszenia czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni u pokrzywdzonego P. K., a w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego uniewinnienia oskarżonych od popełnienia czynów przypisanych im wyrokiem Sądu I instancji”. Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w G. w zaskarżonej części i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Pisemne odpowiedzi na powyższą kasację wnieśli obrońcy oskarżonych: adw. T. M. jako obrońca D. M. i A. T. i adw. K. T. jako obrońca S. P.. Obie odpowiedzi na kasację zawierały wnioski o jej oddalenie.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o uwzględnienie kasacji, zaś obrońcy uniewinnionych oraz S. P. – o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się skuteczna o tyle, że doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. w postępowaniu odwoławczym. Nastąpiło to z powodu zaistnienia w sprawie bezwzględnego powodu uchylenia orzeczenia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W składzie orzekającym w tej sprawie w instancji odwoławczej zasiadał bowiem sędzia Sądu Rejonowego w S., J. D., który nie był prawidłowo delegowany do orzekania w Sądzie Okręgowym w G..

Sąd Najwyższy podziela wielokrotnie wyrażany już w orzecznictwie pogląd, że delegowanie sędziego do wykonywania obowiązków orzeczniczych w innym sądzie na czas pełnienia określonej funkcji (np. prezesa sądu powszechnego jakiegokolwiek rzędu) stanowi rodzaj delegacji nieznanej w polskim systemie prawnym i nie wywołuje skutków prawnych, a konsekwencją orzekania przez tak delegowanego sędziego jest zaistnienie podstawy uchylenia wyroku z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. wyroki z: dnia 25 maja 2021 r., IV KK 70/21; dnia 6 lipca 2021 r., IV KK 295/21; dnia 21 lipca 2021 r., II KK 208/20; dnia 25 sierpnia 2021 r., IV KK 152/21; dnia 2 września 2021 r., V KS 24/21; dnia 9 września 2021 r., IV KK 384/21; dnia 16 września 2021 r., IV KK 256/21; dnia 28 października 2021 r., II KO 18/21; dnia 7 grudnia 2021 r., V KK 536/21; dnia 8 grudnia 2021 r., IV KK 133/20 oraz dnia 26 stycznia 2022 r., V KK 101/21). Jeden z ww. wyroków stwierdzał zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z powodu nieprawidłowości delegowania SSR J. D. do Sądu Okręgowego w G. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2021 r., V KK 536/21) i dotyczył tej samej delegacji, która stanowiła podstawę do orzekania w sprawie niniejszej.

Jak wynika z akt sprawy, sędzia J. D. został delegowany do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w G. od dnia 29 listopada 2017 r. „na czas pełnienia funkcji prezesa Sądu Okręgowego w G.” (k. 33 akt SN). Taki akt delegowania nie spełnia wymogów ustawowych, bowiem zgodnie z art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j.: Dz. U. z 2020 r., poz. 2072, dalej: „u.s.p.”), Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków w sądzie wyższym na czas

określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo na czas nieokreślony. Delegacja udzielona Sędziemu J. D. nie została wydana na czas nieokreślony, nie wskazano w niej również konkretnego, określonego datami, czasu delegowania, mieszczącego się w okresie 2 lat. W rezultacie, wydając w tej sprawie wyrok w dniu 5 czerwca 2020 r. sędzia Sądu Rejonowego nie dysponował ważną delegacją do orzekania w Sądzie Okręgowym w G..

Sąd Najwyższy podziela wszystkie argumenty zawarte w uzasadnieniach przywołanych wcześniej wyroków, wykazujące nieprawidłowość tzw. „delegacji prezesowskich”, skutkującą uchybieniem o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Oprócz argumentów odwołujących się do standardu konstytucyjnego (te wyczerpująco zostały zaprezentowane w szczególności w wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2021 r., IV KK 70/21), nie można pominąć tych wynikających z prawa międzynarodowego oraz unijnego. Europejski Trybunał Praw Człowieka miał już sposobność orzekać o zgodności z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284, ze zm.) postępowania karnego i wydania prawomocnego wyroku z udziałem sędziego, którego prawidłowość delegowania do orzekania w sądzie wyższej instancji budziła wątpliwości co do zakresu tej delegacji, w tym jej ram czasowych. W wyroku *Richert p. Polsce* ETPCz przypomniał, że wyrażenie „sąd ustanowiony ustawą” użyte w art. 6 ust. 1 Konwencji odzwierciedla zasadę praworządności, stanowiącą nieodłączny element systemu ochrony ustanowionego Konwencją i jej Protokołami. „Ustawa” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji oznacza w szczególności akty prawne regulujące ustanawianie i kompetencje organów wymiaru sprawiedliwości. Jeżeli zatem sąd nie posiada kompetencji do sądenia oskarżonego zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w myśl prawa krajowego, nie jest „sądem ustanowionym ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji, przy czym wyrażenie „ustanowiony ustawą” obejmuje nie tylko podstawę prawną istnienia „sądu” jako takiego, ale także składu orzekającego w poszczególnych sprawach (wyrok ETPCz w sprawie *Richert p. Polsce*, z dnia 25 października 2011 r., skarga nr 54809/07, pkt 41-43).

Niezależnie od standardu wynikającego z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dodatkowych argumentów na rzecz uznania

niezgodności z prawem delegacji udzielonej SSR J. D. w tej sprawie dostarcza także wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 listopada 2021 r., w połączonych sprawach C-748/19 do C-754/19. W przypadku udzielenia delegacji, której czas trwania jest powiązany z czasem pełnienia funkcji prezesa sądu wyższego rzędu, powodem jej ustania może być odwołanie sędziego z funkcji prezesa przez Ministra Sprawiedliwości przed upływem kadencji. Jak słusznie wskazuje się w orzecznictwie, przesłanki takiego odwołania wymienione w art. 27 § 1 pkt 1-3 u.s.p. są nieostre i dają Ministrowi Sprawiedliwości praktycznie nieograniczoną władzę decydowania o pozbawieniu funkcji prezesa sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2021 r., V KK 536/21). Tymczasem w wyroku prejudycjalnym w połączonych sprawach C-748/19 do C-754/19 Trybunał unijny podkreślił, że „przysługująca Ministrowi Sprawiedliwości możliwość odwołania sędziego z delegowania w każdym czasie, w szczególności w przypadku delegowania do sądu wyższej instancji, mogłaby wywołać u jednostki wrażenie, że na ocenę sędziego delegowanego, który ma rozpoznać jej sprawę, będzie wpływać obawa przed odwołaniem z delegowania [...] Ponadto taka możliwość odwołania sędziego z delegowania w każdym czasie i bez publicznie znanych motywów mogłaby także wywołać u sędziego delegowanego poczucie, że powinien on spełnić oczekiwania Ministra Sprawiedliwości, co mogłoby w konsekwencji powodować, że w samych sędziach zrodzi się wrażenie, iż są oni „podporządkowani” Ministrowi Sprawiedliwości, w sposób niezgodny z zasadą nieusuwalności sędziów” (pkt 81-82 wyroku).

Podsumowując, już same standardy konstytucyjne przemawiają przeciwko uznaniu skuteczności delegowania Sędziego J. D. do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w G.. Dodatkowych argumentów dostarczają w tym względzie zarysowane standardy europejskie.

Wobec stwierdzenia zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, Sąd Najwyższy, uznając za przedwcześnie rozpoznanie zarzutów kasacji (por. art. 436 k.p.k. w zw. art. 518 k.p.k.) uchylił wyrok Sądu Okręgowego w G. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym. Ze względu na treść art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k., konieczne było uchylenie wyroku Sądu Okręgowego także wobec P. R., którego nie dotyczyła

kasacja Prokuratora Generalnego. W stosunku do tego oskarżonego było to, wymagane na gruncie art. 435 k.p.k., orzeczenie na korzyść oskarżonego, stanowiło bowiem uchylene wyroku utrzymującego w mocy wyrok skazujący. Jest rzeczą oczywistą, że procedując ponownie Sąd Okręgowy powinien być należycie obsadzony i rzetelnie rozpoznać apelacje wniesione w tej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

a.s.